

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo
postmottak@hod.dep.no

p12-11
Oslo, 13. januar 2011

Høringsuttalelse fra SAFO om ny helse- og omsorgslov

Lovutkastets profil

SAFO som er et samarbeid mellom Norsk forbund for Utviklingshemmede (NFU), Foreningen Norges døvblinde (FNDB) og Norges Handikapforbund (NHF) takker for muligheten til å komme med noen synspunkter på lovutkastet til ny helse- og omsorgslov. I denne omgang ønsker vi å belyse prinsipielle forhold i lovverket, og viser til den enkelte av våre organisasjoner når det gjelder de mer detaljerte forhold i lovutkastet.

Det har i mange år vært viktig for funksjonshemmedes organisasjoner å understreke at funksjonsnedsettelse først og fremst ikke er et spørsmål om sykdom, men å skape mulighet for deltagelse i det ordinære samfunnsliv.

Nedbygging av institusjoner, enten dette var vanførehjem eller arbeidet som skjedde i forbindelse med ansvarsreformen for utviklingshemmede, var viktige endringer for å oppnå selvstendig liv. Tanken og ideen var at personer skal bo og leve selvstendig med nødvendig assistanse fra kommunetjenesten i dagligliv. SAFO mener dette er nødvendige premisser for at intensjonene i FN konvensjonen om funksjonshemmedes rettigheter og diskriminerings- og tilgjengelighetsloven i Norge skal oppnås.

Den ensidige medisinske tilnærmingen ideologisk er et langt skritt tilbake når det gjelder funksjonshemmedes likestillingskamp, fordi den ikke skiller mellom det å være pasient med behov for helsehjelp og det å være en person som kun har behov for praktisk bistand.

Forslaget til ny helse- og omsorgslov skal erstatte kommunehelsetjenesteloven og lov om sosiale tjenester. Vi registrerer at lovforslaget har tatt med begge disse to

lovenes formål inn i den nye formålsparagrafen. Vi mener imidlertid at lovforslaget i så stor grad fokuserer på helsetjenester til kommunens innbyggere og i langt mindre grad klarer å ta med seg nødvendige tjenester fra sosialtjenesten inn i den nye loven. Dette synliggjøres ved at det er medisinske forståelsen som preger forslag til ny lov om kommunale helse- og omsorgstjenester. En medisinskfaglig virkelighetsbeskrivelse, problemforståelse og løsningsforslag, der alt gjøres til et spørsmål om helse, er for snevert i forhold til å favne en politikk og et lovverk som skal fremme likeverd, likestilling og full deltakelse. SAFO mener dette ikke bidrar til å møte eller løse de utfordringer som våre medlemmer står overfor for å oppnå uavhengige og selvstendige liv. Denne trenden understrekes av at de individuelle rettighetene skal hjemles i pasientrettighetsloven. Vi vil be om det i den nye loven blir langt klarere at tjenester til kommunenes innbyggere ikke bare er helsetjenester, men også tjenester til praktisk bistand, uten at innbyggeren dermed defineres inn i en pasientrolle.

Klagerett og anke

SAFO er meget bekymret for den svekkelsen av rettsikkerheten som departementet foreslår i forbindelse med den nye helse- og omsorgsloven. SAFO har en rekke ganger gitt uttrykk for at det er et behov for å styrke rettsikkerheten til personer som mottar tjenester etter dagens sosialtjenestelov. Blant annet har vi ønsket at det skal åpnes for muligheten for sanksjoner ovenfor kommunene. Videre har vi ønsket at kravet om åpenbart urimelig i § 8-7 skulle fjernes. Slik vi har forstått det, har også Stortinget i vårsesjonen 2010 bedt departementet om å vurdere å gi tilsyns- og klageorganet sanksjonsmuligheter. Det er derfor med stor skuffelse vi konstaterer at departementet har lagt frem et forslag som heller går den motsatte veien.

I lovutkastet reduseres den enkelte persons rettsikkerhet ved at "Helsetilsynet i fylket / Fylkesmannen kan oppheve kommunens vedtak og sende saken tilbake til ny behandling i kommunen. Helsetilsynet i fylket / Fylkesmannen kan ikke selv treffe nytt vedtak i saken." Vi har dessverre lang erfaring med at nettopp ankemulighetene som har vært i eksisterende lovverk har vært redningsplanken for mange til å få de tjenester de har krav på. Vi registrer at Bernt-utvalget, anbefalte en langt sterkere ankemulighet for den enkelte ved at en klagesak skulle oversendes fylkesmannens for avgjørelse, dersom den ikke var ferdigbehandlet i kommunen innen 4 uker. Det er viktig for den enkelte at retten til tjenester innvilges uavhengig av budsjettsituasjonen i kommunene. SAFO foreslår at sosialtjenestelovens klagerett videreføres, med unntak av regelen om åpenbart urimelig og at Bernt-utvalgets forslag innlemmes i loven.

Individuell plan, koordinator og koordinerende enhet

Det er positivt at lovforslaget tydeliggjør ansvar for individuell plan, samt det pålegger kommunenes koordinerende enheter. Dette har over langt tid vist seg som avgjørende ikke minst i forhold til personer som trenger habilitering eller rehabilitering. Vi vil minne om at Stortinget ved gjentatte anledninger har sagt at rehabilitering må styrkes og være innholdet i den neste store helsereformen.

For å oppnå god rehabilitering / habilitering er det avgjørende at kommunene får tilført nødvendige ressurser for å gjennomføre dette. Det må i de årlige budsjetter settes av tilstrekkelige midler slik at kommunene blir satt i stand til og ivareta sitt "sørge for ansvar" også på dette feltet. Erfaringene i dag er dessverre langt fra tilfredsstillende. Det er mangel både på økonomiske og faglige ressurser for å oppnå gode løsninger. SAFO legger til grunn at det øremerkes midler til habilitering / rehabilitering i tiden framover, slik at denne nødvendige tjenesten i kommunene kan bli ivaretatt på en god måte.

Brukerstyrt Personlig Assistanse (BPA)

SAFO er svært skuffet over at Regjeringen velger å ikke foreslå rettighetsfesting av BPA i dette lovutkastet. Vi opplever dette som et løftebrudd i forhold til det som er sagt fra politisk hold tidligere.

Det er et paradoks at Regjeringen velger å ikke rettighetsfeste dette når målet i politikken overfor funksjonshemmede er å oppnå selvstendig liv og yrkesdeltagelse. Forskning viser at BPA nettopp er et viktig og nødvendig virkemiddel for å oppnå det som er uttalt politikk fra Regjeringens side.

SAFO vil derfor sterkt anbefale at BPA rettighetsfestes og at det fastsettes nasjonale standarder for BPA som sikrer reell brukerstyring av ordningen, og som sikrer assistentenes arbeidsrettslige forhold.

Med vennlig hilsen

Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner (SAFO)

Tone Hammerlund

fungerende daglig leder

Arne Lein

styreleder (sign)